

Titel:	KP Inzendprotocol Afdeling Klinische Pathologie
Versie:	15

OPMERKINGEN

Overdracht van te onderzoeken materiaal bij de ontvangstbalie van het laboratorium dient altijd persoonlijk aan een baliemedewerker plaats te vinden. Het is niet toegestaan om te onderzoeken materiaal zonder overdracht en onbeheerd achter te laten.

INFO LABORATORIUM

Wijze waarop het patiëntmateriaal dient te worden aangeboden voor onderzoek op de afdeling Klinische Pathologie van het Maasstad Ziekenhuis.

Het adres van het laboratorium:
 Maasstad Ziekenhuis
 Afdeling Klinische Pathologie
 Bouwdeel C, 4e etage
 Maasstadweg 21
 3079 DZ Rotterdam

1. AFKORTINGEN, DEFINITIES EN TERMEN.

Cytologie	celleer/cel diagnostiek.
Histologie	weefselleer/weefseldiagnostiek.
Vriescoupe	is de term voor spoed weefselonderzoek, meestal tijdens operaties. (zie werkwijze).
Ongefixeerd materiaal	weefsel zonder toevoeging van een conserveringsvloeistof (fixatief).
Autolyse	zelfvertering.
Fixatie	conservering (van weefsel).
Gebufferde formaline 4%	fixatiemiddel voor weefsel. Alle celbiologische processen worden stilgezet, waardoor autolyse wordt voorkomen.
Cytorichred	medium dat gebruikt wordt om EUS, EBUS en schildklierpuncties in op te vangen. Het medium lyseert rode bloedcellen.
RPMI-Transportmedium	medium bevat stoffen die de cellen in optimale conditie houden voor o.a. immuunhistochemisch onderzoek. RPMI-Transportmedium is verkrijgbaar op het laboratorium voor Klinische Pathologie en is bedoeld voor ongefixeerd inzenden. Indien het weefsel wordt toegevoegd aan het medium dient het weefsel zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen 24 uur bij de afdeling Klinische Pathologie afgeleverd te zijn.
HIX	Healthcare Information X-change; geïntegreerd EPD. Het dossier ondersteunt patiëntgerichte behandel- en registratieprocessen, waarbij alle processen binnen één werkstroom op elkaar aansluiten.
QR code	<i>Quick Response</i> ; tweedimensionale streepjescode

2. PRINCIPE

Het op optimale wijze aanbieden van patiëntmateriaal met een juiste patiënt identificatie (minimaal dubbele identificatie) en een juiste omschrijving van het te onderzoeken materiaal.

3. VEILIGHEID EN MILIEU

Voorkom besmettingsgevaar.

Na het afnemen van patiëntmateriaal dienen de materialen die daarbij zijn gebruikt op een veilige manier te worden afgevoerd. Zie [afvalwijzer](#)

Vraagstelling; Creutzfeldt Jacob voor afname zie de instructies op Documenten [ID 023849](#) en DE-LIP/[ALG-CJD](#)

Neem vooraf contact op met de dienstdoende patholoog

4. TRANSPORT.

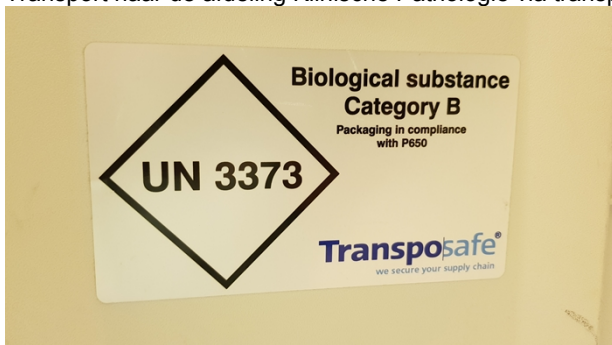
4.1. Verzendinginstructie klein patiëntmateriaal:

4.1.1. Intern transport Maasstad Ziekenhuis

- Patiëntmateriaal in goed afgesloten, lekdichte pot met sticker met NAW gegevens en QR code.
- Elke verpakking afzonderlijk in een gesloten safetybag met absorptiemateriaal.
- Meerdere potjes van één patiënt in één safety-bag.

- Transport naar de afdeling Klinische Pathologie via transportkoffer voorzien van het etiket "UN 3373".

4.1.2. Extern transport ziekenhuizen

- Patiëntmateriaal in goed afgesloten, lekdichte pot met sticker met NAW gegevens en QR code.
- Elke verpakking afzonderlijk in een gesloten safetybag met absorptievel.
- Meerdere potjes van één patiënt in één safety-bag.
- Indien geen order: Ingevuld aanvraagformulier in de daarvoor bestemde plaats van de safetybag met de patiëntgegevens naar buiten gevouwen.
- Transport via transportkoffer voorzien van het etiket "UN 3373".

4.1.3. Extern transport, opgehaald door bode Maasstad Ziekenhuis

- Patiëntmateriaal in goed afgesloten, lekdichte pot met sticker met patientgegevens, per patiënt afzonderlijk in een safetybag met absorptiemateriaal.
- Meerdere potjes van één patient in één safetybag.
- Bijgevoegd volledig ingevuld aanvraagformulier in de daarvoor bestemde plaats van de safetybag met de patiëntgegevens naar buiten gevouwen).
- Transport via transportkoffer voorzien van het etiket "UN 3373".

4.1.4. Overige inzendingen o.a. via de post

- Patiëntmateriaal in goed afsluitbare, lekdichte pot met duidelijke patiëntidentificatie.
- Materiaal in absorptiemateriaal in safety-bag met volledig ingevuld aanvraagformulier in antwoordvelop.

4.2. Verzendinginstructie groot patiëntmateriaal

4.2.1. Intern en extern transport

- Patiëntmateriaal op voldoende/ruime hoeveelheid formaline in goed afsluitbare lekdichte pot met duidelijke patiëntidentificatie en ordernummer.
- In geval van sentinel node materiaal dienen juiste stickers met radioactief symbool op de pot aanwezig te zijn.

- De pot dient te bestaan uit poly-propyleen met verzegelstrip en hengsel.

- De verpakkingen in een gesloten safetybag met absorptievel.
- Indien geen order: loopbrief uit HIX halen en in de daarvoor bestemde plaats in het deksel van de transportkoffer doen.
- Transport via transportkoffer voorzien van het etiket "UN 3373".

4.3. Verzendinginstructie radioactief jodium gemarkeerd patiëntmateriaal

4.3.1. Intern en extern transport

- Patiëntmateriaal op voldoende/ruime hoeveelheid formaline in goed afsluitbare lekdichte pot met duidelijke patiëntidentificatie. Tevens een sticker met een radioactief symbool met vermelding maximale dosis I-125.

- De pot dient te bestaan uit poly-propyleen met verzegelstrip en hengsel.
- De pot wordt in een RVS-vervoerscontainer aangeboden.
- De verpakkingen in een gesloten safetybag met absorptievel.
- Bijgevoegd volledig ingevulde aanvraagformulier met vermelding van het aantal jodium zaadjes in de klinische gegevens in de daarvoor bestemde plaats in het deksel van de transportkoffer.

- Tevens het volledig ingevulde registratie formulier "I-125 Marker" in de daarvoor bestemde plaats in het deksel van de transportkoffer, indien niet aanwezig loopbrief uit HIX en signalering maken in UDPS (signalering 045).
- Transport via transportkoffer voorzien van het etiket "UN 3373".

4.4 Verzendinginstructie uitstrijkpreparaten tbv cytologie

4.4.1 Intern en extern transport

- Op elk uitstrijkje dient de naam en de geboortedatum vermeld te worden.
- Indien uitstrijkjes op meerdere locaties van één patient afgenomen worden, dan dient de locatie duidelijk op het glaasje en de order (of aanvraagbrief) vermeld te worden.
- De uitstrijkjes dienen visueel droog te zijn.
- De uitstrijkjes dienen in een plastic mapje gestoken te worden.
- Op het plastic mapje dient een patiëntensticker voor dubbele identificatie bevestigd te worden.
- Het plastic mapje dient in een safetybag geplaatst te worden.
- Indien geen order: aanvraagformulier dient in het zijvakje van de safetybag geplaatst te worden
- De safetybag dient in de transportkoffer geplaatst te worden
- Transport naar de afdeling Klinische Pathologie via de transportkoffer, voorzien van het etiket UN 3373.

Voor alle overige verzendinginstructies: zie bovenstaande informatie verzendinginstructie "klein" materiaal.

5. Locatie van het laboratorium

De afdeling Klinische Pathologie van het Maasstad Ziekenhuis bevindt zich op 4^e etage bouwdeel C aan de Maasstadweg 21, 3079 DZ te Rotterdam en is van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur telefonisch bereikbaar via 010-291 35 65.

Bij vragen m.b.t. het inzenden van materiaal :

	Intern	Extern
Ontvangstbalie	4431 4432	010-2914431 010-2914432
Teamleider cytologie	4420	010-2914420
Teamleider histologie	4430	010-2914430

6. Inzendtijden materiaal.

De inzendtijden zijn: maandag t/m vrijdag van 08.00 uur-17.00 uur.
 Het verrichten van puncties : maandag t/m vrijdag van 08.30 uur-16.30 uur.
 Het aanbieden van vriescoupes : maandag t/m vrijdag van 08.30 uur-16.00 uur.
 Ongefixeerd patiëntmateriaal : maandag t/m vrijdag van 08.30 uur -16.00 uur.

Inzendingen buiten de reguliere openingstijden.

Bij een **LIQUOR, B.A.L., vriescoupe en/of spoed** dient één van de pathologen geraadpleegd te worden via de telefoniste (010-291) 1911.
 Dit patientmateriaal dient direct verwerkt te worden.

Formaline-gefixeerd materiaal op kamertemperatuur bewaren op de eigen afdeling.

Al het overige materiaal afgeven bij de balie van het MaasstadLab klinische Chemie, 3e verdieping, bouwdeel G.

Vriescoupes, spoedaanvragen en ongefixeerd patientmateriaal m.b.t. histologisch materiaal.

Het aanbieden van vriescoupes, spoedaanvragen en histologisch ongefixeerd patiëntmateriaal dient vooraf telefonisch doorgegeven te worden via toestel (010-291)4431 of (010-291)4432 en persoonlijk overhandigd te worden aan een medewerker bij de ontvangstbalie.

Spoedaanvragen m.b.t. cytologisch materiaal.

Indien eerder dan gebruikelijk een diagnose gewenst is (spoeduitslag), dan duidelijk aangeven in order (of op aanvraagformulier).

Inzendingen waarvan dezelfde dag nog de uitslag bekend moet zijn dienen van tevoren telefonisch te worden gemeld, via toestel (010-291)4431 of (010-291)4432.

Tevens dienen deze vóór 16.30 uur bij de ontvangstbalie persoonlijk aan een medewerker overhandigd te worden. Indien er materiaal wordt aangekondigd vanuit een ander ziekenhuis wordt er gevraagd naar een telefoonnummer waarop iemand nog te bereiken is voor eventuele vragen of onduidelijkheden als het materiaal gearriveerd is.

De aanvrager dient het woord "SPOED" in de order (of op het aanvraagformulier) te vermelden, evenals het telefoonnummer waarnaar de spoeduitslag doorgebeld moet worden.

7. Het aanbieden van patiëntmateriaal voor onderzoek.

7.1.Aanvraagformulieren

Alle aangeboden histologische- en/of cytologische preparaten, ontvangen uit de samenwerkende ziekenhuizen (Maasstad Ziekenhuis, Ikazia Ziekenhuis, Van Weel Bethesda en Spijkenisse Medisch Centrum) moeten voorzien zijn van QR-code, welke gekoppeld is aan de order aangemaakt in HiX.

In geval er een verstoring is opgetreden in de digitale ordercommunicatie in HIX, dient een papieren aanvraagformulier te worden geprint en ingevuld bijgevoegd te worden bij het aangeboden materiaal. In dit geval moet er op het aangeboden materiaal een patiëntensticker met NAW en patiëntnummer geplakt worden.

De papieren aanvraagformulieren zijn in iDoc terug te vinden:

AanvraagMaasstad: [KP-ALG-FOR-34](#)

AanvraagIkazia: [KP-ALG-FOR-35](#)

AanvraagVWB: [KP-ALG-FOR-36](#)

AanvraagSMC: [KP-ALG-FOR-37](#)

Bij alle andere inzendingen (huisartsen) moet een bijbehorend aanvraagformulier gevoegd worden waarop NAW gegevens, verzekering, aanvragend arts, relevante klinische gegevens. Het materiaal moet voorzien zijn van een sticker met NAW gegevens en een QR code.

Indien eerder dan gebruikelijk een diagnose gewenst is (spoeduitslag), dan duidelijk aangeven in order (of op aanvraagformulier).

N.B: Het is niet mogelijk materiaal te verwerken zonder order of PA-aanvraagformulier.

7.2.Histologisch materiaal

- **Algemeen**
Het histologisch materiaal dient te worden opgevangen in 4% gebufferde formaline. De benodigde hoeveelheid formaline is bij klein materiaal ca. 20 maal het volume van het weefsel; bij groot materiaal is dit ca. 5x.
Patiëntmateriaal op formaline kan op kamertemperatuur bewaard worden.
Uitzondering is het ongefixeerd materiaal, zie verder in de tekst.
- **Vriescoupe**
Een vriescoupe dient vooraf telefonisch gemeld te worden, zie paragraaf 6. en zsm persoonlijk overhandigd te worden aan een medewerker van de centrale ontvangst.
De aanvrager dient het woord 'vriescoupe' in de order (of op het aanvraagformulier) én op de verpakking te vermelden. In de order (of op het aanvraagformulier) het telefoonnummer vermelden waarnaar de spoeduitslag doorgebeld moet worden.

Buiten de reguliere openingstijden dient één van de pathologen geraadpleegd te worden via de telefoniste (010-291) 1911.
- **Ongefixeerd materiaal**
Ongefixeerd weefsel dient z.s.m. gebracht te worden. Het materiaal persoonlijk overhandigen aan een van de medewerkers bij de ontvangstbalie van de afdeling Klinische Pathologie.
- **Nierbiopsie**
Bij vraagstelling **tumor of maligniteit** dient het nierbiopt aangeleverd te worden op **formaline**.
Bij vraagstelling **nierinsufficiëntie, autoimmuunziekten etc.** dient het nierbiopt (bij voorkeur meerdere biopten) aangeleverd te worden in een **cupje met RPMI**.
Dit dient zo spoedig mogelijk afgegeven te worden op de afdeling Klinische Pathologie.

Specifiek voor het Ikazia Ziekenhuis geldt:

Het kan zijn dat de nefroloog van het Ikazia ziekenhuis vraagt of er een analist bij het afnemen van het nierbiopt aanwezig kan zijn voor beoordeling hoeveelheid en adequaatheid van het materiaal.

Indien mogelijk één dag vooraf een afspraak maken met de afdeling Klinische Pathologie en de verrichting graag plannen vóór 12.00 uur. Dit in verband met het verder verwerken van het materiaal op het laboratorium.

Inzending bij voorkeur op MAANDAG t/m DONDERDAG in verband met de afwerking van het materiaal. Nierbiopsie-formulier meesturen.

- **Huidbiopten en huid-, spier- en fasciebiopten met vraagstelling auto-immuunziekten**
Deze biopten dienen zo spoedig mogelijk, in een afgesloten potje met RPMI-transportmedium, persoonlijk te worden overhandigd bij de ontvangstbalie.
- **Botbiopsie**
Het botbiopt op formaline inleveren.
- **Lymfklieren**
Lymfklieren op formaline inleveren.

Aanvullende voorschriften voor de O.K.

- Verschillende preparaten van één patiënt bijvoorbeeld een uterus en een los adnex of een appendix en een ovarium, dienen in aparte potten te worden ingestuurd.
- Indien bij een preparaat de snijranden of bijvoorbeeld het hoogste punt van belang zijn, het preparaat markeren of in een aparte pot meesturen.
Eventuele tekeningen bijvoegen en vermelden in de order (of op het aanvraagformulier).

-

7.3. Cytologisch materiaal

- **Algemeen**
In verband met autolyse van het cytologisch materiaal is het van belang, dat het materiaal zo spoedig mogelijk na afname wordt verwerkt.
Men wordt daarom verzocht het in te zenden materiaal zo spoedig mogelijk naar de afdeling Klinische Pathologie te brengen.
- **Uitstrijkpreparaten**
Op alle uitstrijkpreparaten dient minimaal naam en geboortedatum vermeld te worden
Indien uitstrijkjes op meerdere locaties van één patiënt afgenomen worden, dan dient de locatie duidelijk op het glaasje en de aanvraagbrief vermeld te worden.
De uitstrijkjes dienen visueel droog te zijn, voordat ze in het plastic mapje geplaatst worden.

Ascites, pleurvocht, pericardvocht en overige vochten

Ongefixeerd in potje afgeven op afdeling.

Bij voorkeur minimaal 30 ml inzenden.

Buiten de reguliere inzendtijd kan het materiaal tot inzending worden bewaard in de koelkast. (NIET IN VRIESVAK!) of afgegeven worden bij de balie van het MaasstadLab klinische Chemie, 3e verdieping, bouwdeel G.

- **Broncho-alveolairlavage**
Lavage materiaal, bedoeld voor celtelling, zo snel mogelijk ongefixeerd in pot en pot "op ijs" naar het laboratorium brengen.
In de order (of aanvraagformulier) duidelijk vermelden dat celtelling gewenst is.

Na afname DIRECT INLEVEREN op de afdeling Klinische Pathologie, het materiaal is zeer autolyse gevoelig.

Buiten de reguliere openingstijden dient één van de pathologen geraadpleegd te worden via de telefoniste (010-291)1911.

- **Bronchusslijm en bronchusspoelse!**
Ongefixeerd in potje afgeven op afdeling.

Buiten de reguliere inzendtijd kan het materiaal tot inzending worden bewaard in de koelkast. (NIET IN VRIESVAK!) of afgegeven worden bij de balie van het MaasstadLab Klinische Chemie, 3e verdieping, bouwdeel G.

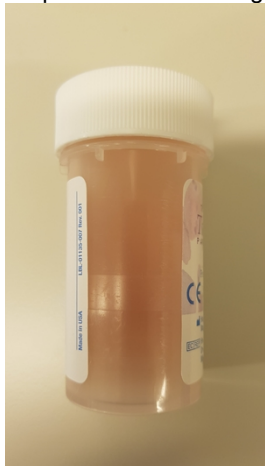
- **Cervix-uitstrijken**

Hologicpreparaat: Borstel 10 keer uitstampen in speciaal potje voor dunne laag techniek, daarna het borsteltje weggoien.

Bij meerdere uitstrijken van een patiënt, elk borsteltje in apart potje insturen.

Patiëntgegevens (naam+geboortedatum) direct op het potje vermelden of hiervoor een kleine sticker gebruiken.

Het uitstrijkpotje heeft een zogenoemde "matrandje", waar de volume van het vloeistof tussen moet. De patientensticker mag niet over het "matrandje" heen geplakt worden

Van dit materiaal kunnen ook bepalingen op HPV en Chlamydia worden verricht.

- **EBUS en EUS puncties**

Per punctie worden 2 preparaten uitgestreken en het restant in de naald wordt uitgespoten in Cytorichred. (op kamertemperatuur bewaren, niet in de koelkast)

De uitstrijkpreparaten aan de lucht drogen en stofvrij bewaren.

- **Liquor**

Ongefixeerd in potje afgeven op afdeling.

Na afname DIRECT INLEVEREN op de afdeling Klinische Pathologie, het materiaal is zeer autolyse gevoelig.

Vraagstelling; Creutzfeld Jacob: lees voor afname zie de instructies op Documenten ID [023849](#) en DE-LIP/ [ALG-CJD](#).

Neem vooraf contact op met de dienstdoende patholoog.

Buiten de reguliere openingstijden dient één van de pathologen geraadpleegd te worden via de telefoniste (010-291) 1911. Materiaal NIET afleveren bij Klinische Chemie

- **Schildklierpunctaat**

Maximaal 4 uitstrijkpreparaten aan de lucht laten drogen en stofvrij bewaren op kamertemperatuur.

Restmateriaal in de naald wordt uitgespoten in cytorichred. (op kamertemperatuur bewaren).

Als het een schildkliercyste is, mag dit in zijn geheel in een puntbuis worden ingestuurd zonder dat er eerst uitstrijkjes gemaakt worden.

Ook hoeft er dan geen materiaal te worden uitgespoten in cytorichred.

- **Sputum**

Ongefixeerd in potje afgeven op afdeling.

- **Uitstrijkpreparaten van puncties, longbrushes, maag/darmkanaalbrushes etc.**

Aan de lucht laten drogen en stofvrij bewaren op kamertemperatuur. Maximaal 4 preparaten maken en rest materiaal uitspuiten/borstelen in Cytorichred.

- **Urine**

Ongefixeerd in potje afgeven op afdeling.

Het eerste gedeelte van de urine niet opvangen ter voorkoming van verontreiniging van de urine met celmateriaal of micro-organismen uit de vagina, vulva of urethra.

De rest van de urine verzamelen in het daarvoor bestemde potje. Wegens celdegeneratie overnacht is de eerste ochtendurine niet geschikt voor cytologisch onderzoek.

Zo spoedig mogelijk inleveren, bij voorkeur in puntbuizen voorzien van patiëntgegevens op kleine stickers.

Buiten de reguliere inzendentijd kan het materiaal tot inzending worden bewaard in de koelkast. (NIET IN VRIESVAK!) of afgegeven worden bij de balie van het MaasstadLab
Klinische Chemie, 3e verdieping, bouwdeel G.

7.4. Patiënten voor dunne naald punctie

- Patiënten kunnen voor het punteren van een palpabele tumor naar de klinisch patholoog worden verwezen van 08.30 uur tot 16.30 uur.
Indien de patiënt een afspraak heeft om onmiddellijk terug te komen bij de polikliniek wordt door de klinisch patholoog een voorlopige uitslag doorgebeld aan de aanvragend arts. Patiënten dienen een loopbrief met ordernummer of ingevuld aanvraagformulier bij zich te hebben van de aanvragend arts.

7.5. Obductieaanvraag

- Een obductieaanvraag melden via het "obductieaanvraagformulier". Dit formulier zit standaard in de overlijdenssetjes op de afdelingen. Volledig ingevulde formulieren bij openingstijden van het laboratorium afgeven bij het secretariaat van de afdeling Klinische Pathologie. (4C5-035).
Buiten de openingstijden formulier in vak op buitenzijde van de desbetreffende koelcel plaatsen.
- Invullen obductieaanvraagformulier:
  - Volledige patiëntengegevens.
  - Vermelden aanvragend arts met piepernummer en afdeling .
  - Vermelden van de klinische gegevens, diagnose(s), vraagstelling en verleende toestemming voor lichaamsobductie en/of schedelobductie.
  - Datum en tijdstip van overlijden.
  - Graag ook infecties vermelden plus het eventuele gebruik van antibiotica.
- **Obductie zal alleen doorgang vinden als de obductieaanvraag volledig ingevuld en ondertekend is!**

7.6. Verantwoordelijkheid

De verantwoordelijkheid voor het correct inzenden van het patiënten materiaal ligt bij de aanvragers.
De afdeling Klinische Pathologie is verantwoordelijk vanaf de ontvangst van het materiaal.

De afdeling Klinische Pathologie behoudt zich het recht voor om niet correct ingestuurd patiëntmateriaal en/of inzendingen met te weinig en/of geen patiënteninformatie te retourneren.

7.7. Herbeoordeling (revisie) aanvragen

- Revisies moeten schriftelijk worden aangevraagd (via HIX, mail, fax) bij het secretariaat van de afdeling Klinische Pathologie.

8. Uitslag

Intern Maasstad Ziekenhuis:

Ontvangst van materiaal is te zien in HiX (materiaal is in bewerking).

Uitslagen van het onderzoek zijn gewoonlijk 3 werkdagen na ontvangst van het preparaat bekend.

De uitslag wordt, na autorisatie, elektronisch verstuurd en is opvraagbaar in HiX.

Uitslagen van de mamma-poli worden direct door de patholoog in HiX ingevoerd in het mamma dossier

Externe ziekenhuizen:

Uitslagen van het onderzoek zijn gewoonlijk 3 werkdagen na ontvangst van het preparaat bekend.

De uitslag wordt, na autorisatie, elektronisch verstuurd naar het HiX van het betreffende ziekenhuis.

Overige externe inzendingen:

Uitslagen van het onderzoek zijn gewoonlijk 3 werkdagen na ontvangst van het preparaat bekend.

Indien de aanvrager een edifactkoppeling heeft, wordt de uitslag elektronisch verstuurd. Wanneer uitslag niet elektronisch verstuurd kan worden, wordt uitslag op papier verstuurd.

INFO AANVRAGER

Documenten:

[ID 023849](#)

[DE-LIP/ALG-CJD.](#)

